

УДК 371.31:004; 14.25.05.13
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/29.209685>

Альона ШУЛЬГА,
orcid.org/0000-0002-5469-7830
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) a.shulga@chnu.edu.ua

Віталія ДІДУХ,
orcid.org/0000-0001-6773-4736
аспірант кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) didukh.vitalia@chnu.edu.ua

МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЦІ ПАРТНЕРСТВА

У статті здійснено аналіз понять «партнерство», «педагогіка партнерства», «дистанційна освіта». Розкрито значення та можливості дистанційної освіти в педагогіці партнерства. Наведено переваги дистанційної освіти, до них належать: навчання в психологічно комфортній, звичній для дитини обстановці за її комп'ютером; індивідуальні терміни і темп навчання; високий рівень самостійності та творчості; подолання територіальних і часових обмежень. Поряд із тим зазначені і недоліки, а саме: відсутність «живого» соціального контакту, низька мотивація до навчання, відсутність чіткого розпорядку навчального дня, наявність «цифрового бар'єру», затрати часу.

Проаналізовано роль учасників освітнього процесу в системі дистанційної освіти, а саме батьків, учнів та вчителів. Досліджено, що їхня взаємодія має ґрунтуватися на партнерстві. Наголошено на важливості врахування в організації дистанційного навчання педагогом усіх «бар'єрів», які можуть виникнути в учасників освітнього процесу задля забезпечення учнів необхідним рівнем знань, рівної доступності якості освіти незалежно від місця проживання, соціального статусу та стану здоров'я.

Визначено типи взаємодії в середовищі дистанційної освіти: синхронна (через телефон, відеоконференції та чати) або асинхронна (через листування, електронну пошту та інші платформи дистанційного навчання, які не передбачають одночасного виходу на онлайн-зв'язок).

Окреслено змішану модель дистанційного навчання: текстові матеріали, відеоуроки, інтерактивні вправи, посилання на додаткові матеріали, онлайн-тренажери, онлайн-експерименти, обговорення на форумах, онлайн-тести та ін. Охарактеризовано різноманітні платформи та інструменти дистанційної освіти: програми для зв'язку (Viber, Skype, Zoom, Google Meet); навчальні відеоматеріали на Youtube; освітні платформи (LearningApps.org, Classtime, МійКлас, Вчи.юа, Google Classroom, Google Forms).

Визначено перспективність та необхідність у подальшому дослідженні можливостей освітніх платформ для ефективної організації дистанційного навчання з подальшим моніторингом знань.

Ключові слова: дистанційна освіта, партнерство, педагогіка партнерства, платформи дистанційної освіти, партнерство у дистанційній освіті.

Alona SHULHA,
orcid.org/0000-0002-5469-7830
Candidate of Pedagogical Sciences,
Assistant of the Department Pedagogy and Methods of Primary Education
of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine) a.shulga@chnu.edu.ua

Vitaliia DIDUKH,
orcid.org/0000-0001-6773-4736
Assistant of the Department Pedagogy and Methods of Primary Education
of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine) didukh.vitalia@chnu.edu.ua

DISTANCE EDUCATION OPPORTUNITIES IN PARTNERSHIP PEDAGOGY

The article analyzes the concepts of “partnership”, “pedagogy of partnership”, “distance education”. The significance and possibilities of distance education in the pedagogy of partnership are revealed. The advantages of distance education are: learning in a psychologically comfortable, familiar to the child environment at his computer; individual terms and pace of study; high level of independence and creativity; overcoming territorial and time constraints. At the same time,

there are shortcomings, namely: lack of "live" social contact, low motivation to study, lack of a clear schedule of the school day, the presence of a "digital barrier", time spent.

The role of participants in the educational process in the system of distance education, namely parents, students and teachers, is analyzed. It is investigated that their interaction should be based on partnership. The importance of taking into account in the organization of distance learning by the teacher all the "barriers" that may arise in the educational process to provide students with the necessary level of knowledge, equal access to quality of education regardless of place of residence, social status and health.

The types of interaction in the distance education environment are defined: synchronous (via telephone, video conferencing and chats) or asynchronous (via correspondence, e-mail and other distance learning platforms that do not provide simultaneous online communication).

A mixed model of distance learning is outlined: text materials, video tutorials, interactive exercises, links to additional materials, online simulators, online experiments, forum discussions, online tests, etc. Various platforms and tools of distance education are characterized: communication programs (Viber, Skype, Zoom, Google Meet); educational videos on Youtube; educational platforms (LearningApps.org, Classtime, MyClass, Vchi.ua, Google Classroom, Google Forms).

Perspectives and necessity in further research of possibilities of educational platforms for effective organization of distance learning with the subsequent monitoring of knowledge are defined.

Key words: distance education, partnerships, partnerships pedagogy, distance education platforms, partnership in distance education.

Постановка проблеми. Динамічність економічних і соціокультурних процесів у суспільстві зумовлює зміни у сфері освіти. Розвиток інформаційних технологій призвів до появи електронного навчання, в процесі якого відбувається навчання на відстані, коли немає прямого контакту між вчителем та учнем, а контакт забезпечується за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій. Дистанційне навчання практикується у світі у вигляді різних моделей, головними його компонентами є віртуальні навчальні матеріали та комунікації.

Аналіз досліджень. У науково-педагогічній літературі висвітлювалися такі аспекти цієї проблеми:

– комп'ютерна грамотність та інформаційна культура педагога (В. Е. Биков, Я. А. Ваграменко, К. К. Колін, Д. Лінтотт (США), І. А. Мізін, Л. А. Растрингін, К. Томазо (США), А. А. Федосєєв, А. В. Хуторський, Ю. В. Яковець та інші);

– використання нових інформаційних технологій в освіті (Л. Л. Босова, В. Г. Зайцев, Н. В. Макарова, І. Г. Семакін, Л. А. Семенов, Л. А. Растрингін, А. А. Федосєєв, Н. Д. Угриновича, М. С. Цветкова та інші);

– організація дистанційного навчання (А. А. Андрєєв, Ю. Н. Афанасьєв, В. В. Вержбицький, Т. П. Вороніна, Ю. Н. Попов, Ю. Б. Рубін, А. Я. Савельєв, В. А. Самойлов, А. А. Поляков, О. П. Молчанова, В. А. Мордвинов, М. І. Нежуріна та інші);

– питання педагогіки партнерства досліджували В. П. Андрущенко, Г. О. Балл, І. Д. Бех, Л. П. Вовк, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, О. Я. Савченко, В. О. Сухомлинський, М. Д. Ярмаченко та інші.

Аналіз наявного педагогічного досвіду та наукових досліджень з означеної проблеми дає змогу стверджувати, що можливості дистанційної освіти

саме в педагогіці були впроваджені та досліджені зарубіжними науковцями уже наприкінці ХХ ст., а в Україні цей напрям отримав розвиток тільки в останні кілька років у зв'язку з реформуванням освіти на всіх етапах її здобуття, а особливо актуальною стала ця проблема із запровадженням карантину, спричиненого епідеміологічною ситуацією (пандемія COVID-19). Недостатність розробленості проблеми можливостей дистанційної освіти потребує подальших теоретичних та практичних досліджень.

Мета статті – здійснити аналіз можливостей дистанційної освіти, визначивши її переваги та недоліки крізь призму педагогіки партнерства; проаналізувати роль батьків у взаємодії під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. В умовах модернізації української освіти одним із напрямів оптимізації навчального процесу є його спрямування на взаємовідносини та партнерство педагога і учня, де має місце реалізація нових підходів до здобуття освіти, а саме: створення сприятливої атмосфери партнерства, зниження монологічного викладу матеріалу та дублювання інформації, яка може бути отримана з доступних джерел і переходу до активного спілкування з учнями в процесі освітньої діяльності; інтенсифікація впровадження в освітній процес активних методів навчання, які дають змогу розкрити творчу особистість, розвинути ініціативність, активізувати пізнавально-навчальну діяльність учня, що розкрито в чинних нормативних документах системи освіти (в Законі України «Про загальну середню освіту» та в Концепції «Нова українська школа»).

Здійснюючи аналіз поняття «педагогіка партнерства», ми з'ясували, що це поняття є багатоаспектним. На нашу думку, найбільш інтегрованим і цілісним тлумаченням зазначеного поняття є визначення Н. М. Бібік, згідно з яким «педагогіка

партнерства – чітко визначена система взаємовідносин всіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, вчителів, керівників), яка організовується на принципах добровільності і загальних інтересів; ґрунтується на повазі і рівноправності всіх учасників, дотримуючись певних норм (права та обов'язки) і з огляду на ціннісні орієнтири кожної зі сторін; передбачає активне включення всіх учасників в реалізацію спільних завдань і готовність брати на себе відповідальність за їх результати» (Бібік, 2018: 18).

Більшість вчених, зокрема І. Д. Бех та Н. М. Бібік, вказують на те, що педагогіка партнерства базується на повазі до особистості, доброзичливості і позитивному ставленні, довірі у відносинах, принципі «діалог – взаємодія – взаємний», розподіленому лідерстві (проактивність, право вибору і відповідальність за нього, горизонтальність зав'язків), соціальному партнерстві (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) (Бех, 2017: 9).

Взаємодія з учасниками освітнього процесу через низку певних факторів не може відбуватися очно, у зв'язку з цим важливе місце належить дистанційній освіті, до переваг такої форми навчання зараховують:

1) навчання в психологічно комфортній, звичній для дитини обстановці за її комп'ютером. Використання комп'ютера в процесі навчання сприяє також підвищенню загальної мотивації та інтересу до навчання, адже задіюються нові форми роботи за комп'ютером та причетність до пріоритетного напрямку освітньо-наукового прогресу;

2) індивідуальні терміни і темп навчання. Дистанційне навчання дає змогу учневі працювати у власному ритмі, виділивши необхідну кількість годин для опрацювання тієї чи іншої теми, враховуючи індивідуальні можливості школяра;

3) високий рівень самостійності та творчості. Під час цифрового навчання учень має змогу більше працювати самостійно, проте за необхідності може в будь-який час отримати допомогу від вчителя;

4) подолання територіальних і часових обмежень. Дистанційне навчання допомагає учасникам освітнього процесу, що знаходяться в різних місцях, працювати разом, що неабияк сприяє розширенню можливостей отримати необхідні знання.

Варто підкреслити важливу роль батьків під час здобуття дистанційної освіти. Цікавим є досвід австралійських шкіл, де є спеціальні школи

дистанційної освіти, що забезпечують навчання для таких учнів, які з різних причин (коли сім'ї подорожують по всій Австралії або за кордоном, через медичні чи поведінкові обставини, але найпоширеніша причина – проживання в ізольованих районах) не можуть відвідувати звичайні школи. В освіті дітей домашні та громадські зв'язки та партнерство є життєво важливими. Можна стверджувати, що домашні керівники (якими, як правило, виступають батьки) тісніше пов'язані з навчанням учнів, ніж батьки учнів у звичайних школах (Lowrie, 2006).

Зарубіжні вчені вказують на суперечливі погляди вчителів щодо участі наглядачів у дистанційному навчанні. Деякі вчителі вважають, що для успіху життєво важливим є наглядач у дистанційному навчанні (Fitzpatrick, Lopes), а інші вчителі вважають, що наглядові органи не виконують значних викладацьких обов'язків. Fitzpatrick припускає, що це не тому, що навчання від батьків не сприймається, а тому, що батьківські керівні відносини ускладнюють навчання своїх дітей (Downes, 2014: 14).

Батьки ж своєю чергою вважають, що їм не вистачає знань, необхідних для реалізації успішного навчання, їм незручно звертатися по допомогу до вчителя, також відчують тиск у своїй ролі та недостатню впевненість в їх ефективності як наглядових органів у дистанційній освіті, що підсилює ці виклики.

Boylan робить висновок, що вчителі завищують вміння та знання батьків, що підкреслює недостатню вивченість труднощів батьків у реалізації дистанційної освіти своїх дітей (Downes, 2014: 18).

Батьки як наглядачі мають різні ролі та обов'язки в їхньому стилі життя, які конфліктують із наглядом: виховання дітей, приготування їжі, виконання домашніх завдань, ведення бухгалтерії та побуту, сільськогосподарська робота та ін. Саме тому тиск відчувається від їх кількох ролей та обов'язків, аргументуючи це, домашні наглядачі проходять такі етапи, щоб керувати своєю роллю в навчанні учнів: визнання, взаємодія, переживання та навчання (Downes, 2014: 18).

Розуміння цього «конфлікту» має важливе значення, оскільки батьки мають кілька ролей та обов'язків, і в домашньому житті наглядові органи обмежують час, який вони можуть присвятити своїй керівній ролі в освіті дитини. Це вказує на те, що є чіткий розподіл між їх роллю в навчанні учнів та їхнім домашнім життям, яке впливає на наглядову роль. У ситуаціях, коли не вистачає часу на уроки, їм потрібно прийняти

рішення, які уроки будуть виконані насамперед: більшість викреслюють мистецтво та фізичну культуру, виключаючи сприйняття важливості кожної предметної області та важливості уроків.

Водночас позитивним є поєднання батьківства та нагляду: батьки мають детальні знання про дітей, що вказує на те, що вчителі не розуміють інтересів учнів та навчальних потреб (Downes, 2014: 19).

Необхідно бути батьками і жити в такому ж середовищі, як сімейний бізнес, господарство, шкільний розпорядок, який вони організують, що часто переривається для виконання домашніх обов'язків.

Формальність навчання також вплинула на особистість батьків-керівників та їх стосунки з дітьми: вони очікують, що діти ставляться як до «вчителя» у шкільній кімнаті і як до «матері» чи «батька» поза шкільною, описуючи це як «носити різні капелюхи», що створює напругу в реалізації дистанційної освіти (Downes, 2014: 41).

Узагальнюючи зарубіжний досвід, вчені вказують, що треба більше спілкуватися та співпрацювати педагогам та батькам, щоб забезпечити вправлення їх у ролі вчителів-керівників та дати вчителям більше розуміти життя своїх учнів. Крім того, потрібен огляд процесу дистанційного навчання. Менший контроль і моніторинг від школи дистанційної освіти був би корисним, оскільки це дасть батькам більше свободи в житті. «Школа» має розглядатися у більш гнучкому вигляді, оскільки це не ає відбуватися в межах чотирьох стін по шість годин на день (Downes, 2014: 64).

У дослідженнях американських учених знаходимо відображення проблеми взаємодії у процесі дистанційної освіти. Мооге виділяє три форми взаємодії в дистанційній освіті: 1) взаємодія учень-учень, 2) взаємодія учня та вчителя; 3) взаємодія між учнем та змістом (Abrami Philip et al, 2011: 7).

Взаємодія школяра з вчителем фокусується на діалозі, при якому педагог прагне стимулювати або, принаймні, підтримувати інтерес учня до навчального матеріалу, мотивувати до навчання, включаючи самостійність, самомотивацію.

У середовищі дистанційної освіти взаємодія учень-вчитель може бути синхронною, наприклад, через телефон, відеоконференції та чати, або асинхронною, наприклад, через листування, електронну пошту та інші платформи дистанційного навчання, які не передбачають одночасного виходу на онлайн-зв'язок учителя та учнів.

Взаємодія учня та змісту стосується взаємодії з навчальним предметом, щоб побудувати зна-

чення, пов'язати його з особистими знаннями та застосувати його до проблеми вирішення. Мооге описує цю форму взаємодії як «процес інтелектуальної взаємодії зі змістом, що призводить до змін у сприйнятті навчального матеріалу, навчальних перспектив учня чи його когнітивних структур розуму». Взаємодія учнів та змісту може включати читання інформаційних текстів за змістом, використання навчальних посібників, перегляд навчальних відео, взаємодія з мультимедіа, участь у симуляціях або використання когнітивного програмного забезпечення, а також пошук інформації, виконання завдань та робота над проектами (Abrami Philip et al, 2011: 8).

Beldarrain зазначає, що хоча нові технології пропонують широкий спектр можливості сприяння співпраці в навчальних середовищах, програми дистанційної освіти, по всьому світу стикаються з проблемами, які можуть обмежити або стримувати їх реалізацію. Beldarrain, як і Мооге, вважає, що навчальні моделі мають бути адаптовані до інтеграції різних типів взаємодій, кожна з яких відповідає меті та передбачуваним результатам. Також необхідно вибрати відповідні інструменти технології, що сприяють співпраці, спілкуванню та пізнанню. Крім того, моделі дизайну мають підтримувати взаємодію учнів у навчальних цілях та стратегії, що створюють, підтримують та покращують умови навчання (Abrami Philip, 2011: 11).

Для реалізації партнерства в дистанційному навчанні необхідний обов'язковий зв'язок між педагогом і школярами за допомогою, а він можливий лише за умови доступності учнів до інтернету. У сучасному інтернет-просторі вільно поширені навчальні ресурси, тому їх доступність може сприяти подоланню нерівності в освітніх можливостях і соціальному прогресу в галузі освіти загалом. Важливим аспектом виступає саме «доступність». Тому набуло поширення у дослідженнях таке поняття «цифровий бар'єр», або «цифровий розрив», під яким розуміють нерівність у доступі до сучасних комунікаційних технологій і, як наслідок, нерівність у використанні нових медіа, які поширюються через інтернет. Дослідники стали розділяти цифрові бар'єри: перший рівень (доступ до інтернету) і другий рівень (патерни використання інтернету) (Александров и др., 2017: 184). Здешевшення технологій виробництва комп'ютерів, а також поява планшетів та смартфонів призвели до того, що цифровий бар'єр першого рівня зменшується, адже спостерігаються відмінності у використанні інтернету, зумовлені структурними умовами (тип

населеного пункту: мегаполіс, місто, село) й індивідуальними характеристиками (вік, освіта, матеріальне становище) (Александров и др., 2017: 186). Сучасні дослідження показують, що цифровий розрив як відмінність у практиці використання інтернету не зникне ніколи, тому що навіть за умови зменшення ролі соціально-економічних відмінностей завжди залишаться відмінності когнітивні і культурні. Хоча прослідковується тенденція: чим доросліший стає школяр, тим більше він залучає ресурсів інтернету для підготовки до школи (Александров и др., 2017: 197).

Застосування дистанційних освітніх технологій у системі загальної освіти спрямоване на здійснення рівної доступності якості освіти в процесі реалізації основних і додаткових освітніх програм незалежно від місця проживання, соціального статусу та стану здоров'я. Тому важливо, щоб педагог, організовуючи дистанційне навчання, враховував всі «бар'єри», які можуть виникнути в школярів задля забезпечення учнів необхідним рівнем знань.

Сучасні освітні платформи пропонують змішану модель навчання: текстові матеріали, відеоуроки, інтерактивні вправи, посилання на додаткові матеріали, онлайн-тренажери, онлайн-експерименти, обговорення на форумах, онлайн-тести та ін.

Для організації дистанційної освіти вчителі використовують різні програми для зв'язку: Viber (використовують найчастіше, зазвичай для швидкого обміну інформацією), Skype, Zoom (можливість ведення відеоконференції, однак безплатно тільки 40 хвилин, тобто навіть не повний урок), Google Meet (зручний для відеоконференції, без обмежень у часі, з кількістю учасників до 250).

У своїй роботі вчителі використовують уже готові відеоуроки, як власні, так й інших учителів, навчальні відеоматеріали на Youtube, це своєю чергою дає змогу переглядати матеріали в зручний час і кілька разів для кращого засвоєння.

Є дуже багато платформ дистанційної освіти, які мають широкі функціональні можливості (розміщення завдання, можливість оцінювання, прослідковування прогресу навчання за готовими інтерактивними завданнями та ін.):

– LearningApps.org – сервіс створення інтерактивних модулів навчання (створення власних та використання вже готових інтерактивних вправ), які можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи;

– Classtime – платформа з онлайн-тестами та командними іграми;

– МійКлас – створення завдання, використання готових завдання, можливість оцінювання;

– Вчи.юа — міжнародна онлайн платформа для навчання математики в інтерактивній формі для початкової школи;

– Google Classroom – безплатна платформа для швидкого обміну навчальними матеріалами між вчителем і школярами, з можливістю оцінювання робіт;

– Google Forms – додаток для створення опитування та онлайн-тестування.

Це тільки невеликий перелік найбільш вживаних нині платформ для дистанційної освіти, які використовуються вчителями початкової школи. Ми не ставили за мету описати всі освітні платформи, адже це може предметом іншого дослідження, яке потребує подальшого вивчення.

Можна з упевненістю говорити про те, що дистанційна освіта має низку переваг. Однак дистанційна освіта має вагомий недолік, які можна поділити на дві групи: технічні та психологічні. Спробуємо їх більш детально розглянути.

1. Дистанційна освіта, як правило, виключає можливість особистого спілкування з вчителем та іншими учнями. Відсутня фізична соціальна взаємодія, яка виявляється в типовому, традиційному класі. Учні можуть брати участь та ділитися думками лише віртуальними засобами в чатах чи через онлайн-зв'язок, але фізично не можуть взаємодіяти. Психологи і досвідчені педагоги вважають, що відсутність поруч людини, яка змогла б емоційно забарвити знання, є значним недоліком такої форми навчання.

2. Учень, який навчається дистанційно, має володіти сильною мотивацією і силою волі. Є люди, яким важко вчитися без нагляду вчителів або які не готові проводити багато часу наодинці з комп'ютером. Зокрема йдеться про молодших школярів, для яких взірцем завжди є вчитель-класовод, а в системі дистанційної освіти роль вчителя на себе бере хтось із батьків, тому мотивація до навчання в наймолодших школярів відіграє важливу роль під час дистанційного навчання.

3. Відсутність чіткого розпорядку навчального дня. Це своєю чергою взаємопов'язане з мотивацією учня та самодисциплінованістю, однак тут багато факторів можуть впливати на робочий час школяра.

3. Недостатня комп'ютерна грамотність. На жаль, нині далеко не всі, хто навчається дистанційно, володіють достатніми для цього комп'ютерними знаннями, а також погано уявляють, як правильно організувати такий навчальний процес. Якщо учню дати чіткі інструкції опанування того чи іншого інтернет-ресурсу, то ймовірність набуття навички роботи досить висока, чого не можна стверджувати щодо вчителя, оскільки

здебільшого педагог сам опановує ті чи інші освітні платформи, а рівень сприйняття нової інформації та самоосвіти в кожного різний. Тому, як показує практика, одні вчителі обмежуються надсиланням завдання через листування учнями, батьками, інші проводять онлайн-уроки із застосуванням широкого спектру інструментів дистанційної освіти.

4. Варто також зазначити, що навчання онлайн потребує наявності персонального комп'ютера або сучасних гаджетів, які забезпечують доступ до інтернету. Тут якраз спрацьовує «цифровий бар'єр», про який ми вже описували вище.

5. Затрати часу. Висока трудомісткість розробки курсів дистанційного навчання, зворотній зв'язок з учнями займає набагато більше часу: в традиційних класах вчитель отримує роботу і повертає негайно, чого не відбувається в дистанційних заняттях. Роботи від учнів вчитель може отримувати протягом дня до певної години, що означає неодноразову подачу роботи на перевірку, і ще більше часу витрачає педагог на перевірку всіх таких завдань і їх зворотню відправку.

5. Фінансові витрати. Звичайно є безліч безплатних інтернет-ресурсів для дистанційної освіти, однак значна частина освітніх онлайн-платформ передбачає плату за користування ресурсом (Oliveira Mayra et al, 2018: 147–149).

Висновки. Отже, ми бачимо, що актуальною дистанційна освіта постає не тільки в теорії, а й на практиці. Можливості дистанційної освіти

мають низку переваг: навчання в психологічно комфортній, звичній для дитини обстановці за її комп'ютером; індивідуальні терміни і темп навчання; високий рівень самостійності та творчості; подолання територіальних і часових обмежень. Поряд із тим зазначаємо, що є і низка недоліків: відсутність «живого» соціального контакту, низька мотивація до навчання, відсутність чіткого розпорядку навчального дня, наявність «цифрового бар'єру», затрати часу.

Дистанційний освітній процес може відбуватися як online (відеоконференція педагога з учнями проводиться в реальному часі), так і асинхронно (освоєння навчального матеріалу та виконання завдань у зручний для учня час).

Під час дистанційного навчання має бути забезпечена повноцінна взаємодія всіх учасників освітнього процесу, їх підтримка за допомогою дистанційних технологій.

Грунтуючись на всьому вищесказаному, можна зробити висновки про перспективність дистанційного навчання у початковій школі. Щороку інтерактивних методів комунікації з'являється дедалі більше, отже, спостерігається і прогрес цієї форми навчання. Велика кількість досліджень і практик також має привести до того, що недоліки дистанційного навчання в початковій школі будуть мінімальними, зате його позитивні сторони послужать рішенням безлічі актуальних нині проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александров Д. А., Иванюшина В. А., Симановский Д. Л. Образовательные онлайн-ресурсы для школьников и цифровой барьер. *Вопросы образования*. 2017. № 3. С. 183–201.
2. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*. 2018. № 8. С. 3–7.
3. Бех І. Компонентна технологія сходження зростаючої особистості до духовних цінностей. *Початкова школа*. 2018. № 1. С. 5–10.
4. Бібік Н. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ : Літера ЛТД. 2018. 175 с.
5. Матвієнко О. Педагогічне спілкування вчителя як складова професійної готовності до педагогічної взаємодії в навчально-виховному середовищі школи першого ступеня. *Педагогічні науки*. 2011. № 95. С. 123–130.
6. Abrami Philip, Bernard Robert, Bures Eva, Borokhovski Eugene, Tamim Rana. Interaction in Distance Education and Online Learning: Using Evidence and Theory to Improve Practice. *J. Computing in Higher Education*. 2011. 23. 82–103. 10.1007/s12528-011-9043-x.
7. Downes Natalie. The Experiences of Parent Supervisors of Distance Education Primary School Students. Diss. Honours thesis). University of Canberra, Canberra, Australia. 2014.
8. Lowrie T. Establishing school-family partnerships in distance education contexts: pedagogical engagement in isolated settings. *International Journal of E-Learning & Distance Education/Revue internationale du e-learning et la formation à distance*. 2006. 21(2). 96–114.
9. Oliveira Mayra, Penedo Antonio, Pereira Vinicius. Distance education: advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*. 2018. 139–152. 10.5585/dialogia.N29.7661.

REFERENCES

1. Aleksandrov D. A., Ivanjushina V. A., Simanovskij D. L. Obrazovatel'nye onlajn-resursy dlja shkol'nikov i cifrovoj bar'er [Educational online resources for students and the digital barrier]. *Education issues*. 2017. (3). Pp. 183–201 [in Russian].
2. Barabash O. Pedagogika partnerstva – suchasnyi typ vzaiemodii mizh uchastykamy osvitnoho protsesu. [Partnership pedagogy is a modern type of interaction between participants in the educational process]. *Primary school teacher*. 2018. 8. Pp. 3–7 [in Ukrainian].

3. Bekh I. Komponentna tekhnolohiia skhodzhennia zrostaiuchoi osobystosti do dukhovnykh tsinnosti. [Component technology of ascent of a growing personality to spiritual values]. *Elementary School*. 2018. 1. Pp. 5–10 [in Ukrainianin].
4. Bibik N. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian school: a guide for teachers]. Kyiv: Litera LTD. 2018. 175 p. [in Ukrainianin].
5. Matviienko O. Pedagogichne spilkuvannia vchytelia yak skladova profesiinoi hotovnosti do pedagogichnoi vzaiemodii v navchalno-vykhovnomu seredovyshchi shkoly pershoho stupenia. [Pedagogical communication of a teacher as a component of professional readiness for pedagogical interaction in the educational environment of the school of the first degree]. *Pedagogical sciences*. 2011. 95. Pp. 123–130 [in Ukrainianin].
6. Abrami Philip, Bernard Robert, Bures Eva, Borokhovski Eugene, Tamim Rana. Interaction in Distance Education and Online Learning: Using Evidence and Theory to Improve Practice. *J. Computing in Higher Education*. 2011. 23. 82–103. 10.1007/s12528-011-9043-x.
7. Downes Natalie. The Experiences of Parent Supervisors of Distance Education Primary School Students. Diss. Honours thesis). University of Canberra, Canberra, Australia. 2014.
8. Lowrie T. Establishing school-family partnerships in distance education contexts: pedgagogical engagement in isolated settings. *International Journal of E-Learning & Distance Education/Revue internationale du e-learning et la formation à distance*. 2006. 21(2). 96–114.
9. Oliveira Mayra, Penedo Antonio, Pereira Vinícius. Distance education: advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*. 2018. 139–152. 10.5585/dialogia.N29.7661.